

What is New Age? Нью-Ейдж: новий порядок, нове людство, нова віра

Кардинал Готфрід Деніелс

«Щось наближається, і ви можете це розбудити в собі, об'єднавшись водночас з мільйонами інших людей, зібраних в свого роду новому «сонмі святих», який своєю потужністю і внутрішньою творчістю має в своєму розпорядженні таку рушійну силу, що в змозі приголомшити весь світ» (фрагмент буклету «Global cooperation for a better World»). На думку New Age, ми знаходимося на порозі незвичайних подій. Сонце близько 2000 року увійде до нового сузір'я Водоля, несподівано швидкість всесвіту і історії буде змінена.

Імперія і релігія Месопотамії - час сузір'я Овна, теперішнє сузір'я Риб - це час християнської релігії. Час Водоля принесе новий світовий порядок, нове людство, нову релігію. Це положення в скороченому і об'єктивному вигляді відповідає на питання, що таке New Age. Автор, кардинал Готфрід Деніелс, Прімас Бельгії, наочно зіставляє New Age і християнство.

«Релігія», яка хоче охопити світ

Пошуки багатьох людей спрямовуються вже не лише у бік традиційних сект, які звужують горизонти людського мислення, але і прямують у бік чогось відкритого, чогось такого, що розширює ці горизонти. Колишній світ дійде так до своєї межі, і традиційні релігії нічого вже не виправлять. Давайте пошукаємо ще чогось більшого, і чогось ширшого. Давайте спробуємо знайти щось універсальне. Геть від вузькості старих догматів, від моральності, з її застиглими установами, від якої несе чимось затхлим. Хіба ви ніколи не відчували нічого подібного? Хіба ви не сумуєте за чимось іншим, за новим диханням, за більш універсальною життєвою мудрістю, яка була б ґрунтовно аргументована наукою і стала б на службу об'єднаному і братньому світу?! Такою є система позитивного мислення, в ній знаходиться новий шанс для тебе і для твого минулого. Помилки в світлі невизначених догматів нас не цікавлять, ми хочемо йти вперед, під справжніми знаками неба. Нами управляє не фантомний Святий Дух, а таємничі хвилі космосу. Можливо, існує безпосередній досвід чогось божественного, але що я кажу! Ми просто можемо стати Богом! В першому пориві запитаєте: хто ж може в це повірити? Це нагадує science-fiction! Жодна сучасна людина не піде на це! Але повинен сказати, що ви помиляєтеся: мільйони людей дозволили собі це. Перш за все - у формі New Age, цієї нової релігії, яка, як раптовий прилив моря поширилася від Каліфорнії, на весь світ; і таким чином, що важко в це повірити. Спочатку в суперсучасній Скандинавії, а потім і у всіх розвинених країнах Західної Європи. І у нас також мільйони людей заразилися цим. Книги про New Age розхапують в книжкових магазинах, як свіжі булочки.

Про що ж йде мова? Про якесь привабливе чаклунство? Просуджуйте самі.

Ти готовий створювати новий світ?

«Всі згодні: щось повинно змінитися в цьому світі! Але що? Коли? Як? І головне, завдяки кому? Ти сам можеш відповісти на ці питання. Не чекай, що твій сусід зробить перший крок. Залиш надію, що уряд або адміністрація прочитають в твоїй голові те, чого ти найбільше прагнеш. Ти повинен створювати і діяти. Негайно, зараз! Ти повинен виразити те, що приховано у тебе всередині. Не залишайся один! Об'єднайся з мільйонами людей, які мають ту ж мету: об'єднатися, задуматися і разом діяти, творячи нове майбутнє. Думай про світ позитивно. Опиши, намалюй, або якимсь іншим способом уяви собі світ, від якого ти залежиш. Не затримуйся на актуальних кризах і проблемах. Не йдеться про те, щоб вичислити їх, а про те, щоб перемогти, розширити твоє бачення предмету і перекинути його в майбутнє. Концентруйся лише на своєму оточенні, на бажаннях, які відчуваєш: на своїй сім'ї, своїй професії, на своєму внутрішньому житті. Зроби перший крок! Зроби такий жест або акт, який сконцентрує твою концепцію майбутнього. Це для початку. Ця хвиля позитивної співпраці, яка тече через всю земну кулю, вже сама по собі вклад у виправлення світу, тому що мільйони людей в цю саму мить роблять такий же крок. Твої ідеї і твоя діяльність не пропадають дарма - вони дають динаміку, оригінальність і універсальний вимір цьому проекту спільного творення! Завдяки твоїм артистичним талантам, завдяки твоїй діяльності або просто завдяки твоїй внутрішній зміні, ти зміниш щось в якомусь місці Землі». Цей текст поміщений в маленькому буклеті, який випущений «Global cooperation for a better World», одним з відгалужень нової «релігії». Фактично, йдеться в деякому роді про релігію! Очікування нового світу, що відрізняється від сьогодення, очікування, сформульоване в глибоко месіанській і повчальній мові: «щось наближається, і ви можете це розбудити в собі, об'єднавшись водночас з мільйонами інших людей, зібраних в свого роду новому «сонні святих», який своєю потужністю і внутрішньою творчістю має в своєму розпорядженні таку рушійну силу, яка в змозі приголомшити весь світ». Окрім стилю, який носить явно американські ознаки, з допомогою такої мови, кожен відчуває себе покликаним. Це не дрібниця, - володіти такими можливостями формування світовідчуття, щоб в цей самий момент об'єднатися з мільйонами інших людей і, спираючись на духовну силу, витікаючу з внутрішньої переміни і артистичної творчості, зробити з цього братню і динамічну дійсність. За допомогою цього першого кроку можливо добитися того, що не зміг реалізувати жоден уряд, жодна політична коаліція, жодна адміністрація: творити це спільно.

Це не утопія: погляньте, це вже відбувається

Це все не сон, переконують нас. Поглянь довкола себе: це вже підтверджується. Адже ти згоден, що в цій цивілізації щось вмирає. Що принесли з собою наука і техніка? Прогрес і комфорт, але також і океан убогості, забруднення довкілля, матеріалізм і неродючість. Ти стаєш номером в шерензі; твої почуття і емоції нікого не цікавлять. Ти як птах в золотій клітці. І більш того, ти втратив живий контакт з природою і космосом, ти лише бідна сирота у Всесвіті.

На щастя, кращі люди це зрозуміли. Вони відкрили нову концепцію життя, нову філософію і нову «релігію». Так в столітті «задоволення» з'явилося щось несподіване і прекрасне: ми заново відкриваємо наші душі. Воно з'являється з відгалуження позбавленої індивідуальності науки і технічної цивілізації; ця прекрасна, спляча істота нарешті прокидається. Навіть серед великих вчених починає щось відбуватися: Нобелівські премії присуджують за роздуми, які написані не на наукові теми, а стосуються безпосередньо щастя людства. Великі бізнесмени шукають нових типів стосунків в своїх акціонерних товариствах і виступають проти сліпого пріоритету рентабельності і прибутку. Релігійні вожді збираються разом і моляться за мир на землі. Скрізь свідомість починає підноситися над матерією, почуття над розумом, мудрість над технічними знаннями, душа над зовнішньою дійсністю.

Якщо ви дійсно це відчуваєте, то повинні бути з нами

Якщо ви страждаєте із-за багатьох фрустрацій... якщо шукаєте чогось іншого... якщо дивитесь такі фільми, як «ЕТ» або «Товариство мертвих поетів»... Якщо користуєтеся гарантовано довговічними продуктами... Якщо вибираєте нетрадиційну медицину і природні методи... Якщо ви вирішили збільшити ваш людською потенціал... Якщо брали участь в дискусіях на цю тему... Якщо серед ваших улюблених книг знайдуться езотеричні або окультні трактати (вам, звичайно, знайомі ці книги в елегантних чорних палітурках із золотим тисненням)... Якщо цікавитесь таємницями, всім дивним, прихованим, мистецтвом science-fiction... Якщо переконані, що ваше «я» пронизане космічними променями і хвилями, і зірки впливають на ваше призначення... Якщо серйозно щось шукаєте, ставлячи собі фундаментальні питання, і якщо не знаходите жодних відповідей ні в обряді, ні в науці, ні в практиці... Саме тоді ваше місце серед нас: у New Age. Швидше за все, багато "класичних" християн сумніватимуться і не впізнають себе в створеному вище портреті. Але мало хто з них зможе сказати, що під час читання цих слів ніщо їх не зачепило. Що стосується християн «некласичних», мільйони з них повністю впізнають себе в цих словах: це їхній портрет. В їхніх очах це не тенденція, що прийшла до нас зі Сходу чи Америки. Пустка сучасних людей, яким християнство стало чужим, дуже драматична: вони готові купитися на це.

New Age

Важко визначити, що таке New Age. Це не релігія, проте щось релігійне, це не філософія, але бачення людини і світу, а також ключ до інтерпретації реальності; не наука, хоча спирається на наукові закони, навіть якщо шукає їх в зірках. New Age - туманність, що складається з езотеризму і окультизму, щось з містичних і магічних думок на тему життєвих таємниць, а також маленька доля християнства, - і це все змішано з ідеями, виведеними з астрофізики. Цей рух зародився в Каліфорнії, його початок пов'язаний з появою книги Еліс Енн Бейлі (1880 - 1949) «Le retour du Christ» («Повернення Христа»). З того часу її ідеї поширилися і стали загальною спадщиною великої кількості товариств, братств і рухів. Серед них такі, як Спільне Біле Братство, Братство Граалю, Розенкрейцери, спільнота Фіндхорн (Шотландія) і так далі

Насправді, в New Age немає засновника, немає центру, немає святих книг, немає лідерів і догматів. Це духовність в широкому сенсі, духовність без Бога і без Його благодаті. Але вона відповідає духу часу. Правда, New Age гордиться рядом відомих заступників: Альдус Хакслі, Карл Густав Юнг, Дж. Лессінг, Р. Шелдрейк, В. Джеймс, Рудольф Штайнер, а також Тейяр де Шарден і Магістр Екхарт. Втім, що стосується останніх двох, то це неправда. New Age добився небувалого успіху. Чисельність його послідовників обчислюється декількома мільйонами, книжкові і букіністичні магазини подають понад 18000 найменувань книг (більшість з них продається в привокзальних кіосках і супермаркетах); існує від 40 до 50 тисяч інформаційних точок і консультаційних бюро. «В еволюції Всесвіту здійснюється стрибок настільки ж важливий, - говорить Петер Руссель, - як і той стрибок енергії і самого життя, який був 3,5 мільйона років назад».

New Age опирається на чотири опори.

Перша опора: науковий фундамент

New Age, як рух, тому набув такого розмаху, що є системою, яка опирається на наукові основи. Сучасна людина давно мріє про з'єднання науки і релігії. Кращою релігією була б та, яка змогла б обґрунтувати найважливіші відкриття. І New Age може це зробити. Фактично, в ньому немає вже тієї класичної фізики, яка застосовувалася з часів Ньютона. Та фізика вважала Всесвіт однією великою машиною, всі елементи якої врівноважуються завдяки взаємодії, і якимсь чином підтримують Всесвіт в русі. Ейнштейн, проте, довів, що матерія не складається лише з частинок, або лише з хвиль, але з частинок і хвиль одночасно. Хіба не показово, що своїм ідеологом New Age вважає фізика-ядерщика Фрітефа Капра? Так, тому що New Age йде в ногу з часом. New Age стверджує: ні, Всесвіт не є машиною, він є єдиним, великим, живим організмом, що опирається не на механіку, а на якісні стосунки. Всі істоти споріднені між собою і складають одну велику сім'ю. Людина є частиною цієї спільності, частиною цілого: вона просто бере участь в органічному житті цілого. Вона не може бути стороннім спостерігачем або незалежним суб'єктом. Людина має бути частиною сім'ї. В результаті людина не є справді вільною, невідповідальною за свої вчинки: вона все одно бере участь в спільності, навіть якщо не відчуває цього. Все єдино (монізм), навіть Бог є частиною космосу (пантеїзм). Про створення навіть мови не йде. Оскільки все є єдиним, всі відмінності стираються: між душею і тілом, Богом і світом, розумом і почуттям, внутрішнім світом і зовнішнім, сферами свідомими і сферами несвідомими; між небом і землею. Неможливо піти тією ж дорогою, якою йде New Age. Наука повинна зберегти свою автономність і свої права, і те, що New Age використовує її в своїх цілях, нагадує старий добрий конкордизм. Проте не можна не погодитися з тим, що десь в самій глибині людини існує ця мрія про цілісність, про єднання з Богом і космосом. Тим паче, що ця мрія особливим чином приваблива саме в нашу епоху - епоху безконечних розділень, розпаду. Ми так сильно хотіли б з'єднатися зі всіма.

Друга опора: релігії Сходу

Дійсно, релігії Сходу конкретизують цю мрію первісної єдності і злиття. Отже, для древньої китайської мудрості (даосизму) вся дійсність є одним живим організмом, протилежні сили якого - Інь і Янь взаємно врівноважують один одного. Інь - це жіноче, темне, пасивне, поверхневе,

інтравертне, синтетичне; Янь - чоловіче, ясне, активне, творче, екстравертне, аналітичне. Людина може бути щаслива лише тоді, коли реалізує в собі право природи, це означає рівновагу Інь і Янь, оскільки вона створена для внутрішньої згоди. В New Age є ще і інша причина, щоб дивитися на схід. Релігії Сходу побудовані швидше на досвіді, ніж на розумі і авторитеті. Їх точкою опори є почуття. Християнство, як стверджує New Age, і всі інші великі релігії Заходу - це релігії Книги. Ці релігії опираються на догмати і моральності, - а вони нав'язані ззовні. Можливо, не безпідставно New Age звинувачує християнство в недоліку пережитого досвіду, в недовір'ї по відношенню до містики, в безконечних моральних зауваженнях і перебільшеному тиску на ортодоксальність доктрини. Тим більше, що останніми роками християнство майже свзуилось до етичної системи. Роль Credo (сповідання віри), як життєвого принципу і релігійного, і містичного досвіду, залишилася в значній мірі забута. Багатьох змучив цей наполегливий моралізм, і вони почали шукати спокою десь в іншому місці. Хіба не Сам Христос сказав: «Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені, і я облегшу вас. Візьміть ярмо моє на себе й навчіться від мене, бо я лагідний і сумирний серцем, тож знайдете полегшу душам вашим. Ярмо бо моє любе й тягар мій легкий» (Мф. 11, 28-30). Є ще одна причина протиставлення New Age християнству. Християнство вводить поділ, воно не принесло в світ нічого, окрім конфліктів, схизм, інквізиції і релігійних воєн. Християнство надає дуже велике значення «я», свободі і відповідальності. Схід говорить, що не «я» є найглибшим в людині; глибшим, ніж «я» є «особа», яка бере участь в нашому історичному існуванні на цьому світі. І ця найглибша особа збігається з Богом. В цьому випадку людина насправді не може грішити. Вона є безгрішна, навіть нездібна до гріха. Вся концепція особистості - яка близька християнству - тут розмивається. Дійсно, ту глибоку особистість людина повинна шукати. Досягає вона її через інтуїцію і досвід, через відчуженість від того всього, що пов'язане з поверхневим «я» . Деякі системи (як йога і сучасне явище mind machines) і вчителі можуть в цьому допомогти. А якщо все це не здійснилось в цьому житті, то завжди буде можливість пізніше, в наступному втіленні. Це так, тому що існує реінкарнація, і вона повторюється стільки, скільки потрібно людині, щоб прийти в пустоту цілком утихомиреною і щасливою. Ці поняття можуть здатися дивними, але 23 % католиків на Заході, а серед практикуючих католиків - 31% вірять в реінкарнацію. А хто з нас не мріяв хоч раз почати життя заново? Хто звільнить мене від відповідальності за цей вчинок? Навіщо стільки заборон? Навіщо в християнстві стільки заповідей і табу, в той час, коли так мало приділяється уваги досліддам, почуттям і містиці? Навіщо все вже заздалегідь записано в книгах і так мало місця залишається моему сприйняттю?

Третя опора: нова психологія

Аргументи, що походять з сфери психології, все ще мають велику популярність у наших сучасників. А New Age справляє враження використання аргументів цього типу. Фактично, концепція «я свідомого», яке пливе в океані надособової свідомості, має щось спільного з тим, що проголошував К.Г. Юнг, відомий швейцарський психолог, на початку ХХ століття. Проте думка Юнга складна і містить дуже багато нюансів; він ніколи не хотів переступати межі своєї наукової області. New Age прийняв певні елементи його думки, розуміючи її, проте, по-своєму і надмірно спрощуючи.

На думку New Age, Юнг твердив, що існує масова несвідомість, присутня у всіх людях. Вона є ніби міткою найпершого досвіду людини. Її складають зображення, уявлення, досліди, способи мислення. У нормальній ситуації ці речі не є усвідомленими, але можна дістати до них доступ, принаймні, частково, в певних снах, казках про фей, в міфах і легендах. Далі, на думку New Age, Юнг твердив, що однією з цих речей в глибині нашої душі була б «особистість», і що вона була б близькою до Бога, якби не була безпосередньо самим Богом. Якщо це так, то можемо, проникаючи вглиб нас самих, зустрічати Бога: Він в нас. Це можна зрозуміти двома способами (Юнг цього не визначив). Ось перший: Бог живе в нас, але він відрізняється від нас; він є нашим Сотворителем і Господом. Це твердження чисто християнське: хіба Святий Августин не так писав? Але New Age це розуміє таким чином: Бог є тим, що знаходиться глибоко в нас самих. Він не відрізняється від нас: ми є Богом. Це абсолютно інше, це твердження не для розуміння християнина. Хто не відчував хоч раз якоїсь «присутності» десь в глибині себе? Хіба це був не Бог, або щонайменше щось схоже на Нього? Існують рідкісні досліди, коли свідомість широко розкривається і досягає якоїсь майже надприродної повноти і благості. Існують надчуттєві, містичні стани свідомості, і деякі святі їх відчували. Може це і не є чимось вже таким винятковим, але ті, які досягали такого стану, рідко насмілювалися говорити про це. New Age стверджує, що можна ще раз пережити досвід своєї помилки, а, з іншого боку, можна пережити досвід стану, що граничить із смертю. New Age систематично показує такі явища: re-birth або повторне народження (щоб видалити деякі психічні травми), «подорож до брам смерті», так як і відомий channeling або входження в контакт з речами або істотами з невидимого світу.

Четверта основа: астрологія (це записано в зірках)

Четверта основа New Age - найдивніша, і, можливо, саме тому найспокусливіша: це езотеризм і таємні знання.

Людство завжди вірило, що десь повинні існувати якісь приховані джерела знання, дороги до щастя, які залишилися закриті богами, щоб не допустити в них людей; ці види пізнання доступні лише посвяченим, зате той, хто набуде такого доступу, матиме владу над всім. Перш за все, це читання зірок (астрономія і обробка гороскопів, яка витікає з неї). З давніх часів увага була обернена на таємничі знання. Всі події нашого життя записані в зірках. В New Age є думка, що ми на порозі незвичайних подій. Фактично, сонце близько 2000 року повинне увійти до нової зоряної системи, в сузір'я Водолія. Раптово швидкість Всесвіту і історії повинні змінитися. Був час, коли людина жила під знаком Бика, це був час містерій і релігії Месопотамії, пізніше було сузір'я Овна разом з моїсейством-юдаїзмом, зараз сузір'я Риб з християнством (хіба символом Христа не є іchtios, риба?). Біля 2000 року ми ввійдемо до сузір'я Водолія. Він же принесе новий світовий порядок, нове людство, нову релігію. Небагато людей признаються в тому, що вірять в зірки, але це не заважає їм читати гороскопи в їх улюблених газетах в кінці тижня. Астрологія - це не що інше, як тільки вірування, цілком антинаукове: воно виходить з чогось справжнього, щоб зробити з нього неправомочні висновки. «Вочевидь, що Сонце має вплив на земне життя, хоча необов'язково на любовне життя людських істот; місяць відіграє роль в циклі припливів і відпливів,

але не здатен дати корисну пораду з приводу вибору долі; планета Марс червонувата і носить ім'я бога війни, яке було дано їй людьми, але це не означає, що в цієї планети військові риси і вона викликає конфлікти...» (А. Р. Ван де Валле)

Таємні знання і окультні практики

Людина завжди мала слабкість до таємних знань і невідомих рецептів щастя. Навіть довкола особи Ісуса створювалися таємничі доктрини. У другому-третьому століттях з'явився і розвивався гностицизм. Гностицизм - це загальна назва течії, що охоплює різні твори для посвячених, в яких були секретні відомості про Ісуса, неописані в Євангеліях. Ці посвячені вважалися, з цієї причини, відокремленими і вищими за інших християн. Вони не відчували себе зобов'язаними звертати увагу на догматичні або моральні правила, вони були вище істини звичайних людей, вище добра і зла. Вже святий Іван в своєму першому посланні не погоджується з таким баченням, підкреслюючи, що той, хто думає, що безгрішний, що може любити Бога не люблячи свого ближнього, що не повинен дотримуватися заповідей, що може усунути Ісуса-Богочоловіка, зробивши з Нього Бога далекого або звичайне людське ество, - той створює собі ілюзію і не може бути справжнім учнем Ісуса. «Вони ходять в темряві, а не в світлі». В подальшому ході історії ця тенденція ніколи повністю не зникала. Через деякий час вона з'явилася знову. Найбільш відомим її представником був Йоахим з Флори († 1202), який захищав концепцію настання Ери Духа Святого після Ери Отця (Старий Завіт) і Ери Сина (Новий Завіт). Пізніше з'явилися Брати Вільного Духу, проти яких виступав рух *devotio moderna* з Геєртом Гроте і його духовністю стосовно принципу «обидві ноги на землі». Навіть у Брюсселі жила в XIV ст. якась пані на ім'я Бломардіна, що також захищала якусь таємничу доктрину, і яка мала великий вплив в місті, проте святий Іван Райсбройц абсолютно її не цінував. Сьогодні можна знайти подібний приклад секретної доктрини і таємних практик в книзі «Повернення Ісуса» Еліс Бейлі. Історичний Христос не має жодного значення. Христос є ідеєю (групою вібрацій), яка може втілюватися в різних осіб: Будда, Гермес, Заратустра, Ісус, Мані і так далі. Незабаром повинне з'явитися наступне втілення, щоб показати людям, яким способом вони повинні врятуватися. Автор показує тим часом цілу серію методів ініціації і медитації, щоб добитися цього самого спасіння. Вона перш за все вірить в силу Спільного Дня Молитви, коли всі адепти об'єднуються в молитві і в цей момент можуть, завдяки найвищій загальній концентрації, змінити швидкість світла.

Неспокійне серце сучасної людини

Яке велике терпіння, яке велике занепокоєння повинні управляти серцями наших сучасників, які шукають спасіння в цій мішанині? Але це роблять мільйони людей. Ці пропозиції спасіння виражаються невизначено, об'єктивному спостерігачеві стає ніяково, але чим більше цих пропозицій існує, тим більше ми занурюємося в них. Що ж це за голод, який заставляє прагнути до таких мріянь? Здається зрозумілим, чому те, що пропонує *New Age* є близьким сучасній людині. Вона може споглядати свій негативний портрет, як в дзеркалі. Подібно до Нарциса, який дивиться у воду, сучасна людина бачить свою власну особу, відображену в нових релігіях. В епоху технології людина залишається «істотою метафізичною» і більше, ніж будь-коли, прагне до глобальної ідеї

відносності, з якою вона могла б внести лад в свої погляди і відчуття. Сьогоднішня людина дотримується видимості єдності без розділення, мріє про світ без конфліктів, світове об'єднання і братерство, про той месіанський світ, про який говорив ще Ісайя: «І бик і медвідь разом пастимуться, і разом будуть їхні діти, і віл і лев разом їстимуть солому. І дитина немовля покладе руку на нору зміїв і на ложе покоління зміїв» (Іс. 11, 7-8). Все повинно мати можливість життя в гармонії: тіло і душа, минуле, теперішнє і майбутнє, розум і почуття, я і ти, Бог і людина. Сучасна людина хоче життя без труднощів і опору, без стресу, без хвороб і відсутності грошей, життя, з якого будуть видалені всякі перешкоди: ейфоричної екзистенції. Вона любить те «космічне почуття», яке несе її на хвилях таємничої енергії, як на сонячній колісниці. New Age вихваляє мислення і діяльність, сильно сконцентровані на добро для особи, дуже егоцентричні. «Я сотворитель разом з Богом. Христос - це я. Щастя світу в моїх руках, в моїх силах». Роздуте, занадто розширене «я» є, поза сумнівом, однією з головних характерних рис мислення і дії у наш час. Часи «яппі» ще свіжі в нашій пам'яті.

Синкретизм: харчуватися зі всіх годівниць

Синкретизм New Age очевидний: можна їсти все найсмачніше, вибираючи кращі шматки з годівниць, вибираючи блюда з меню на власний розсуд. Неважливо, в що віриш, якщо тобі з цим добре. Можеш взагалі з повним спокоєм належати до декількох релігій, і в цьому не буде жодного протиріччя. New Age, як рух, відкритий до всіх релігій. Це щось немов надрелігія, яка підноситься високо над всяким догматом, авторитетом, кліром і святими книгами. Це тріумф екуменізму. Що ж в результаті є істиною? Те, що для тебе добре, це і є істина! Звідси принцип: «Спокійно перебувайте в цьому наметі, в якому знайдете те, що шукаєте». Почуття домінує над розумом, а містика над мораллю. New Age - це справа досвіду. Виявлення логіки серця, мислення «в кріслі-гойдалці», мораль, що полягає в щасті «купання в піні». Ніщо не є по-справжньому хорошим або поганим, а всі помилки можна буде виправити в наступному житті. Або, швидше вони будуть виправлені автоматично при подальшій реінкарнації. Ми жили розумом дуже довго, зараз прийшов час почуттів, кохання і дії. Люби і роби те, до чого тебе вабить серце. Вся етична напруга християнської релігії привела лише до муки і попадання в пастку почуття провини, разом з супроводжуючими її втратою смаку і неміччю. Вік права повинен на цьому закінчитися, поступившись місцем голосу кохання і радості. Починається царство свідомості, час розвитку всіх наших можливостей. Ми можемо все, завдяки інтенсивній співпраці всіх свідомостей, вони є силою, яка дозволить підняти світ. New Age використовує лексику, яка відповідає його характеру: термінологія гармонії і миру (єдність, кохання, світло, мир, спокій), енергії (хвилі, вібрації, випромінювання), індивідуалізму (реалізація себе, усвідомлення себе, творчість тут і зараз), сюрпризи (відродження, мутації, стрибок, винирювання, апокаліпсис). Ця термінологія делікатна, одночасно енергійна і повна надії. Все, втім, відповідає образу людини нашого часу.

Виклик християнам

New Age є великим викликом для християн. Не лише тому, що поширюється з такою енергією, але перш за все тому, що відкрито атакує християнство, а також тому, що привласнює собі цілі пласти

християнської спадщини, починаючи від Біблії. New Age все швидше виростає в нову, універсальну релігію планетарного масштабу, яка могла б прийти на зміну всім попереднім, довівши їх до досконалості. New Age прекрасно знає, як потрібно лестити мріям сучасної людини. Скажемо, однак, що New Age пропонує також і хороші речі: почуття світового братства, миру і гармонії, свідомості кращого світу, загальній мобілізації на добро і так далі.

Лише істинне, є насправді добрим

Тут напрошуються певні відмінності: не все, що добре робиться, є з повною впевненістю здоровим і не все, що приємно, може бути правдивим. У цьому полягає проблема і для християн: вони теж не люблять виділяти межі, щоб відрізнити, а якщо з'являється потреба, - щоб відділяти. Якщо хтось підкреслює кінцевий і єдиний характер християнської віри, він відразу ж звинувачується в самовпевненості, гордині, нестачі почуття екуменізму. Тому що добро і справді є скрізь, можна сміливо комбінувати з різних елементів. На жаль, це не так: сума напівправд веде лише до іншої напівправди. Інша рефлексія, яку ми часто чуємо: яке значення має правдивість теорії, якщо вона приводить до добрих результатів в практиці! А втім, що тоді є правдою? Дерево пізнається по плодах; дивіться на плоди: якщо вони добрі, добрим є і дерево. Немає нічого більш помилкового. Ніде не написано, що помилкова віра не може принести доброго плоду. Оріген міг бути святою людиною, але в деяких пунктах доктрини він не був правовірним. Деформація правди, насправді, найбільша помилка. Вона може привести до великих моральних спотворень. Для Павла справа ясна: «Вони замінили правду Божу на брехню, віддали честь і служіння створеному більше, ніж творцеві, який є вічно благословенний! Амінь. Через це Бог піддав їх ганебним пристрастям» (Рим 1,25). Необхідне визначення того, що містить християнська віра, і того, що їй протирічить. Однозначності немає: потрібно вибирати.

Бог, який творить вільним чином, вільна людина

Бог не такий, як світ. Господь не є іманентною душею світу (пантеїзм). Світ не вийшов з Бога шляхом еманациї, без участі вільної волі з боку Бога; ні, Бог створив світ вільним чином, з любові. Є брехнею і те, що Бог збігається з людиною. Звичайно, Він присутній в людині, але це не заважає Йому стати віч-на-віч з людиною, як її Сотворитель, Господь і Спаситель. Між Богом і людиною виникає реляція відмінності. Бог - це хтось інший; Господь стає перед людиною так, як «я» перед «ти», як вільні партнери в любові, без злиття і змішування. Любов, втім, ніколи не давала приводу для злиття, навіть навпаки - є підставою для відмінностей. Одна з основних тез New Age звучить так: все є у всьому, Бог збігається з людиною; або все світло божественне, або Бог збігається з космосом. Ці ж самі принципи ми можемо знайти в декілька іншій формі в більшості релігій Сходу. New Age не вдається поєднати свої принципи з християнською вірою.

Молитва

Молитва ніколи не збігалася з моїм глибоким «я». Молитва віддає перевагу подвійності. Ми вільним чином предстаємо перед відмінністю в поклонінні, подяці, проханні, вірі і послуші. Християнська молитва - це не інтроспективна, це покірний вхід у волю Іншого: «Отче... не моя, але

Твоя воля нехай буде» (Лк. 22,42). Тому вирази «Бог є моїм якнайглибшим «я» - дуже неточні. Це правда, що Бог знаходиться в мені, але Він залишається Іншим; краще сказати, що Він мешкає в мені. Крім того, християнська молитва завжди христологічна. Вона з'єднується з самою структурою християнської віри. Святе Письмо показує нам шлях в цій матерії. Християнська молитва не є лише словом, вона є, перш за все, відповіддю на Боже слово, яке є первинним. Якщо б це було не так, то ми б навіть не знали, що могли б говорити, про що могли б просити. Книга Псалмів вчить нас бачити усякі благодіяння Божі, звершені в Створенні і Відкупленні. Новий Завіт відкриває нам, як Дух вводить нас в містерію Христа. Це в Дусі ми розуміємо слова і жести Христа. Структура християнської молитви, крім усього іншого, тринітарна: вона повертається до Отця через Сина в Святому Дусі. Нарешті, молитва церковна: ми молимося в церкві разом з нею, чи йде мова про офіційну літургію, чи ж про молитву «в затишку нашої оселі».

Благодать, яка дана нам задарма і так нам необхідна

На думку New Age, людина за своєю природою добра, вона своїми силами прагне до того, що є добром. По правді кажучи, людина не є вільною, і справа тут не в добрі і злі. Людина самодостатня, вона «самопідтримуюча» (self-supporting); вона не потребує ні одкровення, ні відкуплення, ні будь-якої іншої допомоги ззовні. Християнство говорить іншою мовою. Людина в глибині своєї душі добра, але ранима. Власними силами вона не здатна ні хотіти добра, ні робити його. Вона потребує Спасіння. Без Божої благодаті вона нічого не може. «Бо то Бог викликає у вас і бажання і дію - доброю волею» (Флп.2,13). Неправда і те, що людина безгрішна, і те, що не здатна грішити. Вона вільна, але нічого не може без благодаті. Існує моральність, а заповіді необхідні для просвітлення людини, щоб вона могла знайти дорогу, яка веде до життя. Людина не знаходиться над законом, їй не вистачає для цього світла і сил. Врятувати людину не може жодна езотерична концепція спасіння, жодні об'єднання психічної концентрації, жодне масове зусилля мільйонів свідомостей. Наша єдина дорога спасіння - наша віра в Ісуса Христа, який прийшов і увійшов до нашої історії заради нас і нашого спасіння. У наш час наука про благодать Божу є, поза сумнівом, дуже заплутаною областю в теології і практичному житті християн. Для багатьох каменем на шиї є факт, що людина не може врятуватися сама, навіть частково, але цілком буде врятована дарованою нам Божою благодаттю. Незрозуміло, чому благодать не знищує свободи і автономії людини, а, навпаки, є їхнім фундаментом. Мрія про самодостатню людину ніколи не зникне. Отже схвалити ідею нашої залежності від Бога, означає одне - вірити.

Ісус Христос - Син Людський і Син Божий

На думку New Age, Ісус не був історичною особою. Він - лише ідея. Христос - ідея - дух (або та ж душа), який пронизує все і який виявляється в кожному випадку інакше, в великих індивідуальностях, таких як Будда, Заратустра та інші. Однією з них був Ісус з Назарету. Це принципова відмінність між християнською вірою і New Age. Християнська віра може бути виражена одним реченням: Бог прийшов в історію в Ісусі Христі, Своему власному Сині, Який є одночасно Богом і Людиною. Ісус Христос - людська особа, історична, особлива, народжена Марією у Вифлеємі під час правління Цезаря Августа, в той час, коли Квіріній був намісником Сирії і

оголосив перепис населення» (пор. Лк.2). Помер при Понтії Пілаті, недалеко від Єрусалиму, перед святом юдейської Пасхи. Ця людина була Божим Сином і воскресла з мертвих. У цьому і полягає різниця між християнською вірою і рухом New Age: «І слово стало тілом, і замешкало між нами» (Ін. 1,14). Протягом всієї історії це було для деяких «містиків» «колодою, кинутою під ноги». Як Бог може діяти в людині, яка брудом натирає очі сліпого, щоб той прозрів! Це б означало, що Бог приходить до нас із земною і матеріальною допомогою! Всі види гностицизму і всі спіритуалістичні рухи в рамках християнства завжди мали спокусу зробити Бога достовірнішим, зберігаючи Його від земного праху. Тіло Христа було лише уявним, а Його страждання - ілюзією, тому що Бог не може страждати. Або ж Христос був лише звичайною людською істотою. Величання Його Сином Божим було лише якимсь способом Його визначення. Таким чином, християнська віра стала б легшою для сприйняття, приємнішою, а її важкі пункти розмилися б. Але якщо ми так стверджуємо, то йдеться не про християнство, а про гностицизм або New Age.

Немає місця стражданню і смерті

Вочевидь, що в New Age немає місця для страждання: страждання абсурдне і непродуктивне. «У загрозі страждання і смерті я дотримуюсь - говорить адепт New Age - духовності чуттєвого світу і життя». Ще менш правдоподібно виглядає те, що Христос врятував світ саме через страждання на хресті. Спасіння приходить з рятівних практик, що розширюють свідомість, з відродження, з подорожі до брам смерті, з різного роду засобів, які допомагають в релаксації і доступності або в збільшенні і підвищенні людського енергетичного потенціалу. Звичайно, християнин також бореться із стражданням, але коли воно приходить, не називає його безглуздом. Страждання веде до єднання з хрестом Христа і є рятівним. Страждання - явище само по собі достатньо безглузде і незрозуміле, і хрест - знаряддя, що спричиняє страждання, - були вибрані мудрістю Божою як засіб об'явлення Його любові до людей. Святий Павло правий, коли говорить, що нікому б не прийшла в голову подібна думка: «Премудрість (...), яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; бо якби були пізнали, то не розіп'яли б Господа слави. Але, як написано: Чого око не бачило й вухо не чуло, і що до серця людини не приходило, - те приготував Бог тим, що його люблять!» (1 Кор. 2,8-9). Для християнина смерть не є доступом до нового втілення, після якого настає наступне, поки людина не дійде до щасливої нирвани. Смерть - подія одноразова: єдиний перехід до остаточного життя. Смерть підготовлена земним життям, де кожен вільний акт має цінність вічності. Людина не обертається довкола, не турбується про себе на плоті Медузи або в дорозі до якогось Кітежу. Людина відповідальний керманіч, який повинен так управляти, щоб допливти до порту, в якому його чекає Бог.

Віра - вільний акт

Дійсно, віра має щось спільного з досвідом. Це явище таке ж внутрішнє, частково належне до тієї області, якою займається психологія релігії. Проте віра є і завжди буде перед всяким вільним вибором - принаймні, ми його здійснюємо під впливом Божої благодаті - і віддачею себе Богу, Який перед нами відкривається. Віра не є просто згодою зі своїм якнайглибшим «я». Віра завжди передбачає трансценденцію, що перевищує людину, яка перед нею, над нею і поза нею. Віра - це

означає прийняти Іншого і вільно віддатися Йому. Для New Age віра - одна з форм випробування себе. У цьому сенсі, які б горизонти не відкрилися перед людиною, вона залишається всередині, відштовхуючись від скляних стін власного «я», як птах від прутів клітки. Навіть максимальне розширення «я» не звільнить її з цієї в'язниці.

Христос чи Водолій?

Християнська відповідь на New Age і на «нові релігії» повністю міститься в торжестві Божого Різдва: відповіддю є Син Божий, народжений Дівою Марією для нашого спасіння. Саме цей факт є колючкою в серцях наших сучасників і не піддається жодним лікам. Тому і існує таке багатство актуальних пропозицій у галузі таємничих знань і способів щастя, які допомагають уникнути страждань. А наближення 2000 року сприяє збільшенню цієї лихоманки.

«Це буде для вас знаком...» (Лк. 2,12)

Сучасні люди шукають знаки. Дивляться на зірки. Боже Різдво дає людині знак. Але це не зірка магів. Та світить тільки здалеку, звільняючи місце, на якому з'явиться справжній знак. А він призначений не для мудреців, а для пастирів: «І ось вам така ознака: знайдете немовля сповите - воно лежить у яслах... Поспішаючи, прийшли та знайшли Марію, Йосипа і немовля, яке лежало в яслах» (Лк. 2,12.16). Цей знак не якийсь абстрактний знак на небі, Він є конкретною і історичною людиною: Ісусом, народженим Марією у Вифлеємі. Християнські знаки саме такого роду: втілені в звичайні історичні події, приховані в закутках повсякденного життя. Ісус - як знак - не якийсь вигідне розташування зірок, а мала дитина, яка плаче в яслах. Бог такий великий, що може стати маленьким, такий всюдисущий, що здатний стати конкретним, такий сильний, що може схилитися перед історією людства, щоб увійти до неї. New Age мріє про майбутню появу - Вчителя - Maitreia - високо в небі, такого доступного, щоб всі могли Його побачити.

Бог стає людиною: справжня містика єдності

New Age мріє про містику єдності: все єдино, все в реляції зі всім. Це відноситься і до Бога, і до людини. Але в такий спосіб, що між ними вже стираються відмінності. Боже Різдво - це свято єдності між Богом і людиною. Бог стає людиною, щоб людина стала божественною. Здійснюється це саме у Втіленні. Дитина в яслах одночасно і Син Бога і Син Марії: Йому поклоняємося, хоча Він і загорнутий в пелюшки. Але ніколи не доходить до злиття між людиною і Богом: вони залишаються розділеними, як «я» і «ти». Бог і людина залишаються окремими особами. Якщо не так, то як би ми могли любити? Два хімічні елементи, об'єднані в сплав, не можуть любити: вони просто сплавлені. Мрія New Age про єдність відноситься швидше до царства мінералів, а не до людського світу і ще менше до світу Божому.

Христос - космічна енергія?

Християни, які мають схильність до New Age, інколи звертаються до Тейяра де Шардена. Дійсно, він бачив в Христі серце, яке рухає всю матеріальну дійсність. Завдяки енергії Його втілення,

Всесвіт знаходиться в деякому полі Божого магнетизму. В Ісусі Бог захотів стати «серцем» матерії, щоб її підняти до божественного стану. Настільки, що думка Шардена залишається дозволеною в логіці Втілення: Христос залишається конкретною і історичною особою і стає універсальною душею світу. Як центр космосу, Він притягує до себе всю матеріальну дійсність, подібно до того, як закоханий робить це по відношенню до своєї коханої. Але цей закоханий залишається в Вифлеємі і в Кальварії. Ісус зберігає Свої рани. Боже Різдво і Пасха ніколи не забуваються. Надалі енергія витікає з ясел і хреста.

Надія

Гарячі пошуки багатьох наших сучасників, які хочуть знайти нові джерела задоволення і радості, мають багато спільного з тьмою меланхолії, яка охоплює нашу епоху. Ми сумні, але усміхнені. Чи є це небажанням і розчаруванням через те, що наша земля спізнала так мало щастя, не дивлячись на величезні можливості і засоби? Чи йдеться про витривалість в стражданнях і в невдалій історії людства, через втечу у згоді з космічними правилами, яка автоматично зробить нас вільними тоді, коли знайдемо ключ до їхніх таємниць? В такому разі ми дійсно зможемо шукати щастя в зірках. Боже Різдво вчить нас, що на дорозі до щастя немає якихось таємних найкоротших шляхів, які могли б звільнити нас від щоденних зусиль. Сам Бог не знав жодної таємної стежини, щоб нас врятувати. Він зробився людиною і жив подібно до нас, разом зі всіма радощами і болями, з яких складається нормальне людське життя. Ісус пройшов без скорочень нормальну людську екзистенцію до кінця, і до якого кінця! Але Боже Різдво - це також надія; «для вас народився сьогодні в місті Давидовім Спаситель, тобто Господь Христос» (Лк. 2,11).

Врятовані через Іншого...

New Age ставить в центрі особистість людини. Вони говорять: «Рятуйтеся самі, навіть якщо скористаєтеся при цьому космічними силами». Не дивлячись на спільність всіх сузір'їв, всіх релігій, всіх східних гурів, всіх рецептів щастя, безконечного репертуару психологічних практик і концепцій більш менш наукових, - New Age залишає нас в повній самотності. Ми самі повинні дати собі пораду: бути своїми власними спасителями. В результаті, після довгих пошуків, людина в New Age повертається точно в те місце, з якого хотіла піти: до обструкції своїх звершень, якої так боїться. І вона повинна рятуватися знову. Блага звістка Божого Різдва інша: ми врятовані даром спасіння Того, Який для нас, для людей, і для нашого спасіння, зійшов з неба (Credo). Інший прийшов нас врятувати.

Прийдіть, вклоніться Господеві...

† Годфрід, кардинал Деніелс, Архиепископ Брюсселю

Боже Різдво 1990 р. © переклад Milites Christi Imperatoris

